

Lieta C-528/21

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2021. gada 26. augusts

Iesniedzējtiesa:

Fővárosi Törvényszék (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 19. jūlijs

Prasītājs:

M.D.

Atbildētāja:

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága (Ārvalstnieku policijas iestādes Valsts galvenās pārvaldes Budapeštas un Peštas meģes reģionālā pārvalde)

Pamatlietas priekšmets

Ieceļošanas un uzturēšanās aizlieguma, kas valsts drošības apsvērumu dēļ noteikts attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kurš jau ilgu laiku likumīgi uzturas Ungārijā un kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis (proti, nepilngadīga Ungārijas pilsoņa augšupejošais radnieks), tiesiskuma pārbaude tiesā.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Direktīvas 2008/115/EK 5., 11. un 13. panta un LESD 20. panta, lasot tos kopā ar Hartas 7., 21., 24. un 47. pantu, interpretācija.

Juridiskais pamats: LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai Direktīvas 2008/115/EK 5. un 11. pants un LESD 20. pants, lasot tos kopā ar Hartas 7., 20., 24. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts praksi, saskaņā ar kuru leģislatīvās reformas īstenošana tiek attiecināta arī uz procesiem, kuri atkārtoti, pamatojoties uz tiesas rīkojumu, kurš izdots procesos, kuri tika uzsākti pirms leģislatīvās reformas, un kuras rezultātā trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, tiek piemērots daudz nelabvēlīgāks procesuālais regulējums, kura rezultātā viņš zaudē tādas personas statusu, kurai nevar piemērot atgriešanu pat sabiedriskās kārtības, drošības vai valsts drošības apsvērumu dēļ, kuru viņš bija ieguvis, pamatojoties uz uzturēšanās ilgumu līdz attiecīgajam brīdim; vēlāk viņa lūgums piešķirt pastāvīgās uzturēšanās atļauju tika noraidīts, pamatojoties uz šo pašu faktisko situāciju un valsts drošības apsvērumu dēļ; tika atsaukta viņam izdotā uzturēšanās atļauja un vēlāk tika noteikts iecelšanas un uzturēšanās aizliegums, nevienā no šiem procesiem neizvērtējot viņa personiskos un ģimenes apstākļus, it īpaši – šajā kontekstā – apstākli, ka viņa apgādībā ir arī nepilngadīgs Ungārijas pilsonis, un šo lēmumu rezultātā notiek vai nu ģimenes iziršana vai arī Savienības pilsoņiem, kuri ir trešās valsts valstspiederīgā ģimenes locekļi, tostarp šīs personas nepilngadīgajam bērnam, ir jāatstāj dalībvalsts teritorija?

2) Vai Direktīvas 2008/115 5. un 11. pants un LESD 20. pants, lasot tos kopā ar Hartas 7. un 24. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts praksi, saskaņā ar kuru trešās valsts valstspiederīgā personiskie un ģimenes apstākļi netiek izvērtēti, pirms viņam tiek noteikts iecelšanas un uzturēšanās aizliegums, pamatojoties uz to, ka šīs personas, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, uzturēšanās rada reālu, tiešu un nopietnu valsts drošības apdraudējumu?

Ja atbilde uz pirmo vai otro jautājumu ir apstiprinoša:

3) Vai LESD 20. pants un Direktīvas 2008/115 5. un 13. pants, lasot tos kopā ar Hartas 20. un 47. pantu, kā arī Direktīvas 2008/115 22. apsvērumu, kurā kā galvenais apsvērumu ir noteikta bērna interešu [ņemšana vērā], un šīs pašas direktīvas 24. apsvērumu, kurā ir noteikts, ka tiek ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti Hartā, ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja gadījumā, kad valsts tiesa, pamatojoties uz Eiropas Savienības Tiesas nolēmumu, konstatē, ka dalībvalsts tiesības vai ārvalstnieku iestāžu prakse, kuras pamatā ir minētās tiesības, ir pretrunā Savienības tiesībām, minētā tiesa, izvērtējot iecelšanas un uzturēšanās aizlieguma juridisko pamatu, kā prasītāja šajā lietā iegūtās tiesības var ņemt vērā faktu, ka atbilstoši *A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény* (2007. gada I likums par personu, kurām ir tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties, iecelšanu un uzturēšanos, turpmāk tekstā – “2007. gada I likums”) tiesiskajam regulējumam prasītājs bija izpildījis nepieciešamos nosacījumus, lai viņam varētu piemērot minētā likuma 42. pantu, proti, viņš ir likumīgi uzturējies Ungārijā ilgāk nekā 10 gadus, vai arī, pārbaudot iecelšanas un uzturēšanās aizlieguma izdošanas pamatojumu, minētajai tiesai tas, ka ir jāņem vērā personiskie un ģimenes

apstākļi, ir jāpamato tieši ar Direktīvas 2008/115 5. pantu, ja *A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény* (2007. gada II likums par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos, turpmāk tekstā – “2007. gada II likums”) nav attiecīgo tiesību normu?

4) Vai ar Savienības tiesībām, it īpaši Direktīvas 2008/115 13. pantā garantētajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un Hartas 47. pantā paredzētajām tiesībām uz taisnīgu tiesu ir saderīga tāda dalībvalsts prakse, saskaņā ar kuru procesā, kuru, īstenojot savas pārsūdzības tiesības, ir uzsācis trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, ārvalstnieku iestādes neizpilda galīgu tiesas nolēmumu, ar kuru tiek noteikts tūlītējs tiesību aizsardzības līdzeklis saistībā ar [minēto iestāžu] lēmuma izpildi, apgalvojot, ka tās Šengenas Informācijas sistēmā (SIS II) jau esot ievietojušas aprakstu saistībā ar ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu, un tā rezultātā trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, nevar nedz personiski īstenot tiesības uz tiesību aizsardzību, nedz ieceļot Ungārijā procesa laikā, pirms lietā, kas to skar, nav pieņemts galīgais nolēmums?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 20. pants

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 7., 20., 21., 24. un 47. pants.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, īpaši 22. un 24. apsvērumš un 5., 11. un 13. pants.

Atbilstošās valsts tiesību normas

A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény (2007. gada I likums par personu, kurām ir tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties, ieceļošanu un uzturēšanos, turpmāk tekstā – “2007. gada I likums”), 33., 42. un 94. pants.

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (2007. gada II likums par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos, turpmāk tekstā – “2007. gada II likums”), 43., 44. un 45. pants.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītājs, Kosovas serbu valstspiederīgais, ieradās Ungārijā 2002. gadā un tur dzīvo kopā ar savu māti, savu dzīvesbiedri, Ungārijas pilsoni, un savu nepilngadīgo dēlu, Ungārijas pilsoni, kurš dzimis 2016. gadā. Prasītājs labi runā ungāru valodā. Viņa dzīves veids un ģimenes un draudzības attiecības viņu saista ar [šo] valsti. Viņš ir ģimenes galva. Viņam pieder uzņēmums, nekustamais īpašums un vairāki transportlīdzekļi. Viņš ir arī dibinājis uzņēmumu Slovākijā.
- 2 Prasītājam kopš 2003. gada 31. maija ir uzturēšanās atļauja, kas vairākkārt ir tikusi pagarināta; vēlāk, tā kā viņam ir nepilngadīgs dēls, kurš ir Ungārijas pilsonis, viņam tika izsniegta uzturēšanās atļauja ar derīguma termiņu līdz 2021. gada 20. maijam.
- 3 2018. gada 12. jūnijā prasītājs lūdza piešķirt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, kuru atbildētāja noraidīja, paziņojot, ka prasītāja uzturēšanās tiesības ir beigušās. Atbildētāja savu lēmumu pamatoja ar *Alkotmányvédelmi Hivatal* (Konstitūcijas aizsardzības birojs, Ungārija) atzinumu, saskaņā ar kuru prasītāja rīcība saistībā ar iepriekš piespriesto (nosacīto) brīvības atņemšanas sodu par noziedzīgu nodarījumu saistībā ar nelegālās imigrācijas atbalstīšanu, kas izdarīts, piedāvājot atbalstu robežas šķērsošanai neatļautā veidā, radot reālus, tiešus un nopietnus draudus valsts drošībai, tādēļ viņam valsts ir jāatstāj.
- 4 Tiesa, kas izskatīja lietu, atcēla lēmumu, tostarp pirmajā instancē pieņemto, un uzdeva ārvalstnieku iestādēm uzsākt jaunu procesu, bez iespējas šīm iestādēm pamatot savu lēmumu ar Konstitūcijas aizsardzības biroja atzinumu, jo tas lietā nebija darbojies kā specializēta iestāde. Minētā tiesa nolēma, ka jaunā procesa ietvaros ārvalstnieku iestādēm ir jāizvērtē visi lietas apstākļi, galvenokārt ņemot vērā faktu, ka prasītājs un viņa dzīvesbiedre dzīvo Ungārijā vienā māsaimniecībā kopā ar savu nepilngadīgo dēlu, kuram ir Ungārijas pilsonība.
- 5 Ar lēmumu, ko atbildētāja pieņēma jaunā procesa ietvaros, tā atsauca prasītāja uzturēšanās atļauju. Tā uzsvēra, ka, ņemot vērā 2019. gada 1. janvārī notikušās izmaiņas tiesiskajā regulējumā, jaunais process ir norisinājies, pamatojoties uz 2007. gada I likuma 94. panta 4. punkta b) apakšpunktu, kas ir imperatīva tiesību norma. Turklāt tā norādīja, ka nevar atkāpties no specializētās iestādes atzinuma satura un ka tai nav rīcības brīvības.
- 6 *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija), kura izskatīja prasītāja celto prasību, to noraidīja ar spriedumu, kuru apstiprināja *Kúria* (Augstākā tiesa, Ungārija), norādot, ka, tā kā prasītāja gadījumā tiek piemēroti valsts drošības apsvērumi, ārvalstnieku iestādēm to darbībā nav nekādas rīcības brīvības.
- 7 2020. gada 24. septembrī prasītājs atstāja Ungārijas teritoriju. Atbildētāja viņam noteica ieeļošanas un uzturēšanās aizliegumu uz trim gadiem un izdeva rīkojumu Šengenas Informācijas sistēmā (SIS II) ievietot aprakstu saistībā ar minēto aizliegumu. Atbildētāja norādīja, ka saskaņā ar 2007. gada II likumu prasītāja, kas

ir trešās valsts valstspiederīgais, uzturēšanās apdraudot Ungārijas valsts drošību, tādēļ rīkojums par viņa atgriešanu tiek uzskatīts par samērīgu ierobežojumu, neraugoties uz to, ka pastāv arī spēkā esoša Slovākijas uzturēšanās atļauja.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 8 Prasītājs uzskata, ka atbildētāja, atsaucoties vienīgi uz Konstitūcijas aizsardzības biroja priekšlikumu, neņemot vērā Direktīvas 2008/115 11. pantu un 2007. gada I likuma 45. panta 1. punktu, kuros ir noteikts, ka ir jāizvērtē personiskie un ģimenes apstākļi, nav izpildījusi savu pienākumu noskaidrot faktus, veikt izvērtēšanu un norādīt pamatojumu.
- 9 Atbildētāja lūdz prasību noraidīt, apgalvojot, ka tā savu lēmumu ir pieņēmusi, pamatojoties uz 2007. gada II likuma 43. panta imperatīvajām normām, kurās ir noteikts, ka trešās valsts valstspiederīgajam, kurš uzturas ārvalstīs un kura ieceļošana un uzturēšanās apdraud valsts drošību, tiek noteikts autonoms ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums; tajās ir paredzēts arī par valsts drošību atbildīgo iestāžu priekšlikumu obligātais raksturs. Turklāt, tā kā prasītāja uzturēšanās atļauja, kas viņam tika izsniegta viņa ģimenes attiecību dēļ, jau bija atsaukta, atbildētājai nebija arī tiesiska pienākuma izvērtēt viņa ģimenes apstākļus.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 10 2007. gada I likumā, kas bija spēkā līdz 2019. gada 1. janvārim, trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir tādu Ungārijas pilsoņu, kuri nav izmantojuši savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, ģimenes locekļiem tika atļauts uzturēties Ungārijā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir tādu Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) pilsoņu ģimenes locekļi, kuri ir izmantojuši savas tiesības uz brīvu pārvietošanos.
- 11 Tomēr 2019. gada 1. janvāra leģislatīvajā reformā tika paredzēts, ka procesiem, kuri uzsākti un atkārtoti pēc tam, kad stājās spēkā Likums par grozījumiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo, kuri ir Ungārijas pilsoņu ģimenes locekļi, ieceļošanu un uzturēšanos, ir jāpiemēro 2007. gada II likuma normas, nevis 2007. gada I likuma normas. Tādējādi šobrīd šiem ģimenes locekļiem tiek piemēroti nelabvēlīgāki noteikumi un tie tiek pielīdzināti trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem nav ģimenes locekļu ar Ungārijas vai EEZ dalībvalsts pilsonību.
- 12 Leģislatīvā reforma turklāt ļāva izdot rīkojumu par atgriešanu valsts drošības un sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir Ungārijas pilsoņu ģimenes locekļi un kuri jau ilgu laiku ir uzturējušies Ungārijā, neizvērtējot viņu personisko un ģimenes situāciju, līdz ar to neņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, tostarp 2021. gada 11. marta

spriedumu Beļģijas valsts (Nepilngadīga bērna vecāka atgriešana) (C-112/20, EU:C:2021:197).

- 13 Iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir Ungārijas pilsoņu ģimenes locekļi un kuri jau ilgāku laiku dzīvo Ungārijā, leģislatīvās reformas saturs vai veids, kādā tā tiek piemērota, atbilst LESD 20. pantā noteikto Savienības pilsoņu tiesību uz brīvu pārvietošanos un uzturēšanos nodrošināšanai un ģimenes locekļu atvasinātajām tiesībām, kā arī Hartas 7., 21., 24. un 47. pantam saistībā ar Tiesas 2018. gada 8. maija spriedumu K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā) (C-82/16, EU:C:2018:308).
- 14 Iesniedzējtiesa uzskata, ka Likuma par grozījumiem piemērošana atkārtotajiem procesiem ir pretrunā Savienības tiesībām, tomēr šajā gadījumā *Kúria* (Augstākā tiesa) judikatūras dēļ nav iespējams nepiemērot valsts tiesības.
- 15 Iesniedzējtiesa arī jautā, vai var ņemt vērā faktu, ka prasītājs likumīgi uzturējās valstī vairāk nekā desmit gadus atbilstoši 2007. gada I likuma 42. panta 1. punktam, kas ir piemērojams līdz 2019. gada 1. janvārim, un vai Direktīva 2008/115 ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja iecelšanas un uzturēšanās aizliegums ir noteikts autonomi, šī tiesa, lai izvērtētu ģimenes un personiskos apstākļus, valsts tiesību normu neesamības gadījumā var ne tikai nepiemērot valsts tiesības, bet arī savu nolēmumu balstīt tieši uz Direktīvas [2008/115] 5. pantu.
- 16 Ņemot vērā, ka valsts tiesu judikatūra šajos jautājumos būtiski atšķiras, proti, dalībvalsts tiesu prakses dēļ pareiza Savienības tiesību piemērošana nav tik acīmredzama, lai nepastāvētu nekādas pamatotas šaubas, iesniedzējtiesa uzskata, ka lietas izskatīšanai atbilstoši *acte clair* doktrīnai ir nepieciešama Savienības tiesību interpretācija.
- 17 Tā kā prasītājs, kurš šobrīd atrodas Austrijā, nevar doties uz Ungāriju iecelšanas un uzturēšanās aizlieguma dēļ un, ņemot vērā viņa nepilngadīgā dēla intereses, iesniedzējtiesa lūdz, lai uzdotie jautājumi tiktu izskatīti steidzamības tiesvedībā.